

Zjavené tajomstvo

Príbehy stvorenia sú pravdivé v tom najhlbšom zmysle slova. Umožňujú nám pochopiť stav ľudstva a jeho vzťah k Bohu, nášmu Stvoriteľovi. Ich cieľom nie je vedecky vysvetliť existenciu fyzického sveta. Niekedy sa podnikajú seriózne pokusy zosúladiť opisy v knihe Genezis s pozorovaniami a teóriami súčasnej vedy o hmotnom stvorení. Ale súlad s vedou je pre náboženskú pravdu knihy Genezis irelevantný. Veda sa pokúša odpovedať na iné otázky ako viera. Preto príbeh Adama a Evy nemusí byť overiteľný modernými metódami určovania historickej pravdy. Jeho poslanstvo je však jasné. Nerešpektovanie zámeru autora knihy Genezis a neprimerané trvanie na jej doslovnom význame môže skutočne skresliť pravdu tohto poslanstva.

Biblické opisy stvorenia hovoria, že všetko, čo Boh stvoril, je veľmi dobré. Táto dobrota nás môže viesť k láske k Bohu. Viera v Boha vrhá nové svetlo na zmysel stvorenia. Bez Boha je stvorenie v najlepšom prípade nezmyselné alebo možno absurdné. Svätý Pavol opísal Boha aténskym filozofom:

„Z jedného urobil celé ľudské pokolenie, aby obývalo celý povrch zeme; určil im vymedzený čas a hranice ich bývania, aby hľadali Boha, ak by ho dajako nahmatali a našli, hoci od nikoho z nás nie je ďaleko. Lebo v ňom žijeme, hýbeme sa a sme, ako to aj niektorí z vašich básnikov povedali: ‚Veď aj jeho pokolenie sme‘“ (Sk 17, 26 – 28).

Biblický príbeh stvorenia je potvrdením, že náš Stvoriteľ je blízky, starostlivý Boh, ktorý sa podieľa na všetkom, čo sa deje: „Nepredávajú sa dva vrabce za halier? A predsa ani jeden z nich nepadne na zem bez vedomia vášho Otca“ (Mt 10, 29). O čo väčší je jeho záujem o nás, ktorí sme stворení na jeho obraz a podobu a môžeme obdivovať krásu stvorenia a chváliť jediného Stvoriteľa. Práve nám, ktorí môžeme vnímať a vyjadrovať krásu Božieho diela, je určené, že „nebesia rozprávajú o sláve Boha a obloha hlása dielo jeho rúk“ (Ž 18/19, 1).

Človek na Boží obraz a podobu

Vo svojom druhom príbehu stvorenia kniha Genezis rozlišuje medzi človekom a všetkými ostatnými Božími dielami. Máme ten istý pôvod a určenie ako všetka stvorená hmota, ale zároveň sme radikálne odlišní. Existujeme na „obraz a podobu“ Boha (Gn 1, 26).

Nespočetné množstvo židovských a kresťanských mysliteľov sa usilovalo vysvetliť, čo to znamená byť na Boží obraz. Niektorí zdôrazňovali Bohom nám danú vládu a dozor nad stvorením (porov. Gn 1, 26). Hoci sme mu jednoznačne podriadení, máme účasť na jeho panovaní ako slobodné bytosti so zodpovednosťou a kontrolou. Ďalší myslitelia zdôrazňovali naše duševné a duchovné vlastnosti, najmä našu slobodnú vôľu, ako vyznačujúce nás na Boží obraz.

Mnohí Otcovia Cirkvi používali slová „obraz“ a „podoba“ ako pomoc pri opise nášho vzťahu s Bohom. „Obraz“ pre nich označoval tú nezničiteľnú podobnosť s Bohom, ktorá je v srdci našej prirodzenosti. Títo Otcovia videli tento obraz v mnohých aspektoch ľudskej osoby, vrátane našej slobody, rozumnosti, vlády nad svetom a nesmrteľnosti. Najmä niektorí východní kresťania považovali naše stvorenie pre spoločnosť („muža a ženu ich stvoril“ Gn 1, 27) za odraz trojičnej podstaty Boha. Ešte ďalší vnímali celú ľudskú osobu ako podobnú Bohu: telo, emócie a intelekt.

Pre Otcov slovo „podoba“ označovalo naše zjednotenie s Bohom mocou Svätého Ducha. Túto harmóniu s Bohom videli ilustrovanú v knihe Genezis opisom Adama a Evy, ktorí mali priateľstvo s Bohom v záhrade. V pohľade otcov Otcov obraz a podoba sa dopĺňajú. Keďže sme stvorení na Boží obraz, sme slobodní a ako slobodní potvrdzujeme našu podobu v zjednotení s Bohom. Avšak Adam zhrešil a vybral si, že nebude „ako Boh“. Stratil podobu v nás a zničil obraz. Boží obraz v nás zostáva vždy ako základ pre obnovenie priateľstva s Bohom a pre určené zjednotenie s Bohom.

Kristus napravil škodu spôsobenú Adamovým hriechom: „Lebo ak previnením jedného zomreli mnohí, tým väčšími sa milosťou jedného človeka, Ježiša Krista, v mnohých rozhojnila Božia milosť a dar“ (Rim 5, 15). Kristus, dokonalý „obraz neviditeľného Boha, prvorođený zo všetkého stvorenia“ (Kol 1, 15), vrátil Božiu podobu ľudskej prirodzenosti, keď sa človeku pripodobnil „vo všetkom... okrem hriechu“ (Hebr 2, 17; 4, 15).

V novom stvorení, ktoré uviedol Kristus, sa napĺňa Boží obraz v človeku. Zatiaľ čo Kristus je dokonalým obrazom Boha, kresťan je obrazom Krista. Naša prirodzenosť na Boží obraz je potvrdená a my sme teraz schopní znovu dosiahnuť Božiu podobu. Teraz je možné vrátiť sa k pôvodnej harmónii života, aká bola pred pádom. Môžeme konať zo svojej pravej ľudskej prirodzenosti podľa Božieho obrazu a podoby. Môžeme si vybrať, že sa vrátíme k Bohu vďaka milosti Ducha. Naša životná cesta sa môže stať, ako povedal svätý Irenej Lyonský, neustálym „pokrokom smerom k sľubnej budúcnosti.“ Môžeme byť opäť skutočne ľuďmi, pretože môžeme stúpať smerom k zjednoteniu s Bohom.

Pád človeka

Kniha Genezis pokračuje príbehmi Adama a Evy, Kaina a Ábela, Noema a potopy a Babylonскеj veže. Všetky tieto opisy majú určité spoločné prvky. Každý z nich hovorí o odpadnutí človeka od blízkeho priateľstva s Bohom neposlušnosťou. Adam a Eva zjedli z ovocia stromu poznania dobra a zla, aby boli ako Boh. Kain zabil Ábela zo závidia. Jeho obeť Boh odmietol a Ábelovu prijal. Svet zničila potopa, pretože „Pán videl, že ľudská nerosť na zemi je veľká a že všetko zmýšľanie ich srdca je ustavične naklonené na zlé“ (Gn 6, 5 – 6). Babylonská veža sa budovala z pýchy ľudí. Myslia si, že môžu dosiahnuť všetko, čo chcú, bez závislosti od Stvoriteľa. Myslia si, že môžu dosiahnuť Boha za svojich vlastných podmienok.

Rozhodnutie človeka, že sa nebude nepodieľať na Božom pláne pre svet, viedlo ku katastrofu. Adam a Eva stratili spoločenstvo s Bohom a prístup k stromu života. Boli odsúdení na to, aby nakoniec zomreli: muži, aby pracovali v pote a námahe, ženy, aby zažívali bolesť pri rodení. Začali pociťovať výčitky svedomia a stratili krásnu vlasť, ktorá bola pod ich vládou. Kain sa svojím skutkom vraždy stal opovrhovaným človekom, tulákom bez skutočného domova na tomto svete. Keď sa hriech rozšíril, Boh zničil takmer celý rod, ktorý stvoril, a reštartoval ho Noemom. Pýchou ľudia stratili schopnosť komunikovať a stali sa navzájom cudzincami, ktorí sú rozptýlení „po celej zemi“ (Gn 11, 9). Následkami hriechu sú vždy smrť, odcudzenie a zmätok. Tieto príbehy stručne rozprávajú príbeh ľudských dejín. Od samého počiatku sme si vypestovali zvyk konať v rozpore s našim skutočným dobrom tým, že sme odmietli Stvoriteľov plán. Márnymi a chybnými pokusmi stať sa ako Boh za našich vlastných podmienok sme stratili našu pravú podobu Bohu.

Ďalšou témou v týchto prvotných príbehoch je uvedenie hriechu zlým vplyvom, ktorý nepochádzal z ľudskej prirodzenosti. Had pokúšal Adama a Evu lžami a klamom, povedal im, že ak odignorujú Božie varovania, budú „ako Boh“ (Gn 3, 5). Zjavenie Jána 12, 9 stotožnilo hada s diablom, ktorý, „keď luhá, hovorí zo seba, lebo je luhár a otec lži“ (Jn 8, 44).

Človek bol stvorený ako dobrý, určený na zjednotenie s Bohom a na vzájomnú lásku a pomoc. Náš impulz k zlu prichádza zvonka, od tohto osobného zlého ducha, ktorého nazývame Satan. Svätý Pavol poznamenal: „Nás nečaká zápas s krvou a telom, ale s kniežatstvami a mocnosťami, s vládcami tohoto temného sveta, so zloduchmi v nebeských sférach“ (Ef 6, 12).

Existencia diabla ako zdroja zla nás nezabavuje zodpovednosti za naše činy. Napriek tomu nemôžeme urobiť to, čo je zlé, bez nejakého klamu. Musíme uveriť, že je to v náš prospech, aspoň v krátkodobom horizonte. Keď sa rozhodneme vykonať zlo, z tohto klamu urobíme nejakú podobu „seba-klamu“, ktorý je podmienkou pre každý hriech. Staneme sa nasledovníkmi „Zlého“, a nie Krista, ktorý je svetlom sveta. Sami sa staneme „ľuďmi lži“.

Tento pojem „ľudia lži“ použil M. Scott Peck ako názov pre svoju knihu. V jednom mocnom odseku vymenoval lži, ktoré sa hovoria dnes. Niektoré sú celkom bežnými presvedčeniami, ktoré ukazujú, že tieto príbehy o počiatkoch ľudstva obsahujú životne dôležité pravdy o našej životnej situácii. Peck ich vymenoval ako Satanove lži:

„Ľudia sa musia brániť, aby prežili, a pri svojej obrane sa nemôžu spoliehať na nič iné ako na seba; všetko je vysvetliteľné v pojmoch zápornej a kladnej energie (ktoré sa vyrovnávajú na nulu) a na svete neexistuje žiadne tajomstvo; láska je len myšlienka a nie je žiadnou objektívnou skutočnosťou; smrť je absolútnym koncom života – neexistuje nič viac; všetci ľudia sú motivovaní peniazmi, a ak sa zdá, že to tak nie je, je to len preto, že sú pokrytcami; a preto súperenie o peniaze je jediným inteligentným spôsobom života.“ [1]

Šírenie zla pochádza zo straty účelu alebo smeru stvorenia v dôsledku neposlušnosti človeka. Vláda nad stvoreným svetom bola zverená človeku, ktorý bol stvorený na Boží vlastný obraz a podobu. Človek si namiesto toho vybral nechať sa ovládať svetom a stratil svoju slobodu. Maxim Vyznávač vykladal „kožený odev“ Adama a Evy (Gn 3, 21) ako zmenu situácie človeka, zahŕňajúcu väčšiu závislosť od živočíšnej stránky existencie. Účel človeka, aby viedol stvorenie k Bohu, bol zmarený tým, že človek podľahol túžbam po hmotných vnemoch. Svet sa stal väzením s neustalým pokúšaním, pomocou ktorého „knieža tohto sveta“ prináša smrť ako dedičstvo Pádu. Individuálny hriech možno vnímať ako dôsledok smrteľnosti, ktorá robí človeka ustarosteným o to, čo bude jesť alebo piť (porov. Mt 6, 31). Krstom môžu rodičia preniesť nesmrteľný život svojmu smrteľnému dieťaťu ako zbraň na porážanie hriechu.

Okrem toho, že tieto prvé kapitoly knihy Genezis vysvetľujú existencie zla na tomto svete, predpovedajú aj príchod spásy. V prvom príbehu stvorenia „Boh videl všetko, čo urobil, a hľa, bolo to veľmi dobré“ (1, 31). Aj po páde sa Eva stala „matkou všetkých žijúcich“ (3, 20). Boh prekľal hada a z človeka urobil jeho nepriateľa: „Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou a medzi tvojím potomstvom a jej potomstvom, ono ti rozšliape hlavu a ty mu zraníš päť“ (3, 15). Pán poskytol ochranu dokonca aj Kainovi (4, 10 – 11). Po tom, čo potopa zničila všetkých obyvateľov zeme, Boh uzavrel novú zmluvu s Noemom a jeho rodine povedal: „Plodte a množte sa a naplňte zem!... rozšírite sa na zemi a naplňte ju!... už nikdy nezahynie všetko živé vo vodách potopy“ (9, 1. 7. 11). Konečným prisľúbením je to, že Boh je milujúci životel, ktorý „sa celkom neodvrátil od svojho stvorenia, ani... nezabudol... na dielo... [svojich] rúk“ (Božská liturgia svätého Bazila Veľkého, ref. Ž 137/138, 8).

Liturgický program od 14.10.2024 do 27.10.2024

<i>Dátum</i>	<i>Čas</i>	<i>Program</i>	<i>Úmysel</i>	<i>Liturgický kalendár</i>
14.10 Po.	06:45 17:00	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia csl.	† z r. Macurovej † z r. Michala Šenitku 243	Naša prepodobná matka Paraskeva Tarnovská.
15.10 Ut.	06:45	Sv. liturgia csl.	† z r. Labašovej 8	Náš prepodobný otec Eutymios Nový.
16.10 St.	06:45 17:00	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia csl.	† z r. Šuťákovej 153 † z r. Kerpčárovej 1	Svätý mučeník Longín Stotník.
17.10 Št	06:45	Sv. liturgia csl.	† z r. Gernátovej 219	Svätý prorok Ozeáš. Svätý prepodobný mučeník Andrej Krétsky.
18.10 Pia.	06:45 17:00	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia csl.	† z r. Rešetárovej 208 † z r. Rabatinovej	Svätý apoštol a evanjelista Lukáš. Milión detí sa modlí ruženec za jednotu a mier
19.10 So	07:00	Sv. liturgia csl.	† z r. Michala Lazora 217	Svätý prorok Joel.
20.10 Ne.	07:00 08:00	Utierenň Sv. liturgia csl.	ZBP r. Ivana Filička 45	NEDEĽA 22. TÝŽDŇA PO PÄŤDESIATNICI 5. hlas Misijná nedeľ Zbierka na misie
21.10 Po.	06:45 17:00	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia csl.	† z r. Valérie Strukovej † z r. Juraja Rešetára	Náš prepodobný otec Hilarión Veľký.
22.10 Ut.	06:45	Sv. liturgia csl.	† z r. Juraja Kačmarika	Svätý apoštolom rovný Aberkios Divotvorca, hierapolský biskup.
23.10 St.	06:45 17:00	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia csl.	† z r. Filičkovej 188 † z r. Rešetárovej 85	Svätý apoštol Jakub, podľa tela Pánov brat.
24.10 Št	17:00	Sv. liturgia csl.	† z r. Anny Tarasovičovej	Svätý mučeník Aretas a spoločníci.
25.10 Pia.	16:00	Sv. liturgia csl.	† Ľudmila Rešetárová	Svätí mučeníci a notári Marcián a Martyrios.
26.10 So	07:00	Sv. liturgia csl.	† z r. Diničovej	Svätý a slávny veľkomučeník Demeter Myromvonný.
27.10 Ne.	07:00 08:00 10:00 11:30 15:00	Utierenň Sv. liturgia csl. Sv. liturgia sl. Sv. liturgia rom. Večierenň	Za farské spoločenstvo ZBP r. Chovancovej 235 Na úmysel darcu	NEDEĽA 23. TÝŽDŇA PO PÄŤDESIATNICI 6. hlas Farská zbierka